

УДК 007 : 304 : 070

«ГЕНДЕРНЕ ПРОЧИТАННЯ» СУЧАСНОЇ ДИТЯЧОЇ ПРЕСИ УКРАЇНИ

ДУБЕЦЬКА Оксана,

канд. наук із соц. комунік.,

Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Тургенєвська, 8/14, Київ, Україна, e-mail: osyudorenko@ukr.net

У статті подається гендерний аналіз сучасної дитячої преси в Україні з погляду рольової та мовної інтерпретації публікацій про поведінку, обов'язки та уподобання дівчаток і хлопчиків. Мета дослідження – з'ясувати основні стереотипи, що супроводжують відображення поведінки дівчаток і хлопчиків у публікаціях дитячих журналів. Об'єктом обрано передусім журнали, що видаються в нашій країні останніми роками (2015–2017), зокрема «Пізнайко», «Розумашки», «Равлик», «Яблунька», «Карамельки», «Бедрик», «Левчик», «Маша в стране чудес» та ін. Для проведення гендерної експертизи здійснено моніторинг дитячих видань за такими основними категоріями: орієнтовані на дівчаток; орієнтовані на хлопчиків; гендер-нейтральні. Елементи контент-аналізу (ключовими одиницями обрано жіночі та чоловічі номінації, вживання фемінітивів, звернення до нейтралізації граматичного роду тощо) допомогли простежити ознаки гендерночутливої мови чи виявити певні порушення в толерантному слововживанні. Констатовано, що видавцям і редакціям дитячої періодики в Україні слід звернути увагу на принципи гендерного виховання, збалансовану мову, стереотипізацію образів дівчаток і хлопчиків, які не завжди підтримують авторитет рівноправності, стандартів адекватної гендерної репрезентації у суспільстві.

Ключові слова: гендерна експертиза, гендерночутлива мова, стереотипізація, дитяча періодика, дитячий журнал.

Вступ. Кількісне зростання дитячої преси в Україні з 90-х рр. ХХ ст., з утвердженням незалежної держави, не лише призвело до урізноманітнення тематичного наповнення, поліпшення поліграфічної якості, пристосування періодики до різних вікових груп тощо, а й поставило редакції перед новими технологічними, інформаційно-комунікаційними та політично-глобалізаційними викликами нового часу.

Серед таких завдань – врахування гендерних ролей у змісті та оформленні журналів і газет, альманахів і бюлетенів для юного покоління. Тут можна покликати зокрема і на деякі положення Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р., із змінами 2012 і 2014 рр.). Так, у статті 3 йдеться про «виховання і пропаганду серед населення України культури гендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері», а також «захист суспільства від інформації, спрямованою на дискримінацію за ознакою статі» [1]. Чітко прописані освітні настанови і в «Конвенції про права дитини» (ратифікована постановою Верховної Ради України 27 лютого 1991 р.). Зокрема стаття 29 (пункт d) стверджує, що освіта має бути спрямована «на підготовку дитини до свідомого життя у вільному суспільстві в дусі розуміння, миру, терпимості, рівноправності чоловіків і жінок та дружби між усіма народами...» [2].

Питання ціннісно-виховних та освітньо-пізнавальних функцій дитячої преси завжди перебувало в центрі уваги дослідників у сфері педагогіки, культурології, соціальних комунікацій. Низка українських науковців присвятила свої дослідження типології, структурі, змістовому наповненню, оформленню дитячої періодики в різні періоди її функціонування (Е. Огар, Т. Давидченко, У. Колесніченко (Лешко), Т. Старченко, А. Волобуєва, Н. Сидоренко, Н. Кіт, С. Велігодська, С. Гавенко, М. Мартинюк, О. Кочегарова, О. Орлик та ін.). Новий аспект у скрупульозному аналізі моделювання періодичних видань для дітей здійснено білоруською вченою С. Ха-

© Дубецька О., 2017

ритовою [3]. Принагідно розглядалися також ґендерні конструкти та концепти в дитячих виданнях України (О. Пода, О. Скупа, І. Дяченко, О. Садовнікова) [4], але ця тема потребує ширшого залучення практичного матеріалу та уважної ґендерної експертизи.

Мета статті – з'ясувати основні стереотипи, що супроводжують відображення поведінки дівчаток і хлопчиків у публікаціях дитячих журналів України. *Об'єкт дослідження* – сучасна періодика для дітей в Україні, передусім журнали, що видаються в останні роки (2015–2017), зокрема «Пізнайко», «Розумашки», «Равлик», «Яблунька», «Карамельки», «Бедрик», «Левчик», «Маша в стране чудес» та ін.

Методи дослідження. Для проведення ґендерної експертизи здійснено моніторинг сучасних дитячих видань в Україні, зокрема встановлено журнали, орієнтовані на дівчаток («Маленька Фея та сім гномів», «Чарівна принцеса», «Barbie», «Selfie-няшки: розмальовка для стильних дівчат», «Одягалочка», «Маша в стране чудес», «Moxie girls and Me», «Жасмин: журнал для сучасних дівчат», «Юная леди») чи хлопчиків («Маленький розумник», «Академія юного моделіста», «Юний моделіст-конструктор»), а також такі, що є ґендерно нейтральними (серія «Пізнайко», «Професор Крейд», луцький журнал «Бедрик», «Карамельки», «3/9 Царство», львівський часопис коміксів і розмальовок «Левчик», пригодницький журнал для юних детективів «Академія Фокс», київський пізнавальний місячник «Розумашки», науково-популярний природничий журнал для дітей «Колосок», дитячий пізнавально-розважальний журнал «Куля», «Колобочок: для розумних діточок» та ін.). Елементи контент-аналізу (ключовими одиницями обрано жіночі та чоловічі номінації, вживання фемінітивів, звернення до нейтралізації граматичного роду тощо) допомогли простежити ознаки ґендерночутливої мови чи виявити певні порушення в толерантному слововживанні.

Результати й обговорення. Дитяча преса допомагає засвоювати стереотипи, сконструйовані суспільством. Серед важливих соціальних стереотипів – ті, що забезпечують певні цінності, поведінку, формують у дітей уявлення про суспільні ролі. Тому дуже важливо, в якому контексті та якій формі відображаються життєві реалії на сторінках дитячої преси, які образи дівчинки й хлопчика, мами й тата, бабусі й дідуся вони подають, які ролі жінки й чоловіка пропагують.

Загалом більшість дитячих видань збалансовано і професійно підходять до врахування уподобань та інтересів своїх читачів, – як дівчаток, так і хлопчиків. Найчастіше у звертанні до молодого покоління використовується форма множини (*прочитайте, розфарбуйте, напишіть, зігніть* і т.д.), особливо тоді, коли часопис адресований наймолодшим і розрахований на роботу, як батьків, так і дітей («Пізнайко від 2 до 6», «Мамине сонечко», «Малютко» та ін.). Своїх читачів редакції називають: *діти, малята, дитина, любі друзі, дівчинка / дівчатка, хлопчик / хлопчики* тощо.

За логікою, на допомогу дитині у виконанні тих чи інших робіт (малювання, аплікація, відгадування загадок, конструювання, ліплення тощо) можуть приходити батьки. Але одні журнали надають перевагу мамам, інші – татам. Скажімо, міжнародний журнал «Пізнайко: від 6 років» (має гасло: «Талановита дитина – сильна Україна!») у рубриці «Цікавинка» пропонує «Конкурс синонімів для татусів» (2016. – № 1), а «Пізнайко від 2 до 6» подає рубрику «Майструємо з татком» (2017. – №1). При цьому, не розподіляючи публікації, конкурси й завдання за окремими виконавцями (для дівчаток чи хлопчиків), редакція навіть шпигунську тематику пристосовує до героїв-чоловіків (Шпигун, Відшукайло, Ярик, агент Пензлик) і жінок. Наприклад, у вірші «Шпигунські окуляри» Г. Горового чітко розставлені «ґендерні акценти»: «*У вчительки Варвари шпигунські окуляри... У вчительки-шпигунки...*» (2016. – № 9).

Іншого «ґендерного» вихователя пропонує своїм читачам журнал для розвитку та розваг «Равлик» (для дітей від 3 до 6 років). Поряд із настановами «*розфарбуй,*

виріж» (рубрика «Павучкова майстерня») та при навчанні іноземної мови (рубрика «Файний English») даються поради: «разом із матусею» і «прочитайте разом із матусею» (2017. – № 2). Хоча тематика цього номера здебільшого дівчача (розрізна гра «Одягни ведмедиків», «Домалюй візерунки на сукні дівчинки», «Допоможи розвісити одяг після прання», розмальовки «Одяганки» і т.д.), а автори звертаються до читачів нейтрально (*виріж, приклей, домалюй, з'єднай, спробуй приклеїти, наведи, намалюй, обведи, вмочи пальчик у жовту фарбу*), все ж на сторінці, де дівчинка (подається зображення) повинна правильно розвісити одяг після прання (сукні, спіднички, кофточки), написано: «Будь уважний...». Вдруге ця ж фраза трапляється на с. 6: «Будь уважний... Відшукай тваринок, порахуй...». Щоб уникнути некоректності в спілкуванні з дівчатками – потенційними читачками журналу «Равлик», варто було б сказати: «Будьте уважні!».

Подібна редакційна неувважність простежується і в журналі «Маша в стране чудес». Тут пропонується скласти «книжку-малютку» (в оригіналі – «книжка-малышка») під назвою «Школа волшебства». Зважаючи на те, що головною героїнею журналу є дівчинка Маша, не слід використовувати чоловічий рід: «Ця книжка допоможе тобі стати справжнім чарівником» (2017. – № 1). Згодом (с. 19) розповідається про те, як має поводити себе дитина (на малюнках скрізь дівчинка), якщо раптом загубилася, відстала від батьків («Голосно клич маму, вона впізнає твій голос із тисячі», «Проси про допомогу охоронців, продавців, жінок із дітьми», а наостанок – «І міцно тримай маму за руку, *малюк!* (в оригіналі – *малыш*). Тобто: книга може бути «*малышкой*», а дівчинка – «*малыш*»...

У цьому журналі також використано вкоріненний загальний стереотип: *дівчинка – принцеса* («Якщо тобі вже давно слід стати *принцесою*, а *фея-хрещена* все не летить, прислухайся до Машиних порад – *принцесу* впізнають за її манерами»), а *хлопчик – розбишака*. Останнє підтверджується у рубриці «Машини страшилки» віршиком про «Петю кучерявенького» («Петя в засаде, у Пети работа – Петя за спичками начал охоту... Чиркнула спичка, горит все, ура!.. Нету у дома больше дверей, Нету у Пети больше кудрей, Есть только просьба к товарищам детям: Товарищи дети! Не будьте, как Петя!» (с. 22).

Не завжди дотримується однорідності в комунікації зі своїми реципієнтами і редакція розважально-пізнавального журналу для дітей «Яблунька» (виходить як щомісячний додаток до журналу «Дім, сад, город»). Тут акцентується увага на таких важливих суспільних цінностях, як доброта, взаємодопомога, щирість, турбота про природу, плекання розумових здібностей, фізичне загартування тощо. Але в спілкуванні з читачами редакція почергово використовує дві форми: множини й однини. Наприклад: «Любі друзі! ... Чи підготовуєте ви взимку наших крилатих друзів?» (рубрика «Вікно в природу», с. 4–5), «Знайди 12 розбіжностей» (с. 6), «Усміхнись!» (назва рубрики з публікацією смішинок), «Ми вчимо англійську» (рубрика, с. 12–13), «Спробуй, відгадай!» (назва рубрики, с. 17) і т.д. (2017. – № 1).

Чимало ситуацій, відображених на шпальтах дитячих журналів, координуються із загальним становищем гендерного виховання в дитячих садках і школах в Україні. Про це йдеться і в новому регіональному експериментальному дослідженні «Науково-методичні засади впровадження гендерних підходів в систему роботи навчальних закладів», розпочатому у 2015 р. гендерним інформаційно-аналітичним центром «Крона» у Харкові. Серед основних завдань цього дослідження, як пише А. Курлович, – аналіз і деконструкція гендерних стереотипів, навчання гендерночутливим педагогічним технологіям, прийомам і методам викладання, гендерний аудит навчального закладу, дискусії інформаційні кампанії за участю медіа тощо [5, с. 27]. Експертам вдалося проаналізувати чимало підручників, посібників, плакатів, допоміжних матеріалів виховного характеру у школах і дитсадках Харківщини, простежуючи поведінку дітей та нав'язування соціальних ролей.

Зокрема експерти спостерігали чимало суспільних шаблонів, які десятиліттями вкорінювалися в практику виховання за принципом «це – для дівчинки, а це – для хлопчика». Педагоги констатували: «На малюнках, як правило, хлопчики порушують дисципліну, б'ються та роблять різноманітну шкоду. Дівчатка ж – покірні та миролюбні, здатні до гуманного вирішення проблем. Саме тому, мабуть, дівчата у задачах чистять тонами картоплю, сотнями печуть пиріжки, безкінечно ліплять ва-реними, а хлопці – подорожують, літають у космос, читають та займаються цікавими й пізнавальними видами діяльності» [5, с. 28].

Подібні стереотипи досі вкорінені на сторінках дитячої преси. Непродуманою можна вважати ситуацію, зображену на одному з малюнків у журналі «Карамельки» (від 2 до 6 років). У рубриці «Веселі підрахунки» (2017. – № 2) пропонується завдання: «Покажи *учениць*, які вирішили приклади неправильно» (зображено 6 *дівчаток!*). Створюється враження, що лише дівчатка неправильно вирішують приклади... Чому б не подати на малюнку як хлопчиків, так і дівчаток – з гендерного погляду можна врівноважити негативну інформацію про здібності дівчаток у математиці. Важливий факт свідчить про те, що редакція орієнтується в своєму змісті та структурі на дівчаток і хлопчиків, адже, як правило, на обкладинці – хлопчик і дівчинка, основні персонажі – Даша і Тьома.

Щоправда, читацька аудиторія дитячих журналів не завжди збалансована в цьому відношенні. Якщо подивитися на різні фотографії (найчастіше в рубриці «Вітаємо», «З днем народження», «Переможці конкурсу» і т.п.), то переважають обличчя дівчаток. Наприклад, у журналі «Карамельки» 35 фото юних леді і 17 хлопчиків (2017. – № 1), відповідно в іншому номері 24 і 14 (2017. – № 2). У рубриці «Вітаємо іменинників» на сторінках «Яблуньки» 16 дівчаток і 6 хлопчиків (2017. – №1). Отже, дівчатка майже вдвічі переважають серед потенційних користувачів дитячої преси, що не орієнтується окремо на дівчаток і хлопчиків. Тож до проблем дитячих журналів в Україні належить і невинуватене однотипне звертання до читацької аудиторії «Любий друже!», «Привіт, друже!» (логічніше написати: «Любі друзі!», «Привіт, друзі!»).

Непродумані тексти та зображення можна знайти на сторінках дитячого журналу «Бедрик». Якщо порахувати кількість зображень дівчаток і хлопчиків в одному номері (2017. – № 6), то неістотно переважають перші (20 дівчаток і 16 хлопчиків). Натомість у рубриці «Анекдоти» присутні здебільшого чоловіки (номінації: Василько, Петро, Петрик, Миколка-дошколяр, син / синок, тричі – хлопчик, *отець* (імовірно, батько), чоловік, господар), а також чотири рази згадано маму. Отже, чоловічі номінації втричі трапляються частіше, ніж жіночі.

Подібно розгортається оповідь і в матеріалі «Сам удома», де йдеться про правила поведінки й безпеки, якщо дитина лишається сама. В тексті подаються такі слова й словосполучення: «друже», «юний друже», «якщо ти сам», «сам удома» (4 рази), «самому», «ти залишився за старшого» (с. 17). Але на малюнках, що супроводжують публікацію, зображено як хлопчиків (запалює бенгальські вогні, розрізає фрукти, пускає кораблики у ванні, перехилиється через балкон), так і дівчаток (відчиняє двері незнайомим, прасує). Подібна сторінка «Зроби *сам*» присутня і в українськомовному журналі коміксів «3/9 царство».

Кандидатом філологічних наук Х. Стельмах для дослідження гендерно-рольових стереотипів обрано 20 книжок із ілюстраціями для дошкільного віку польською та українською мовою різних видавництв, простежено дві групи стереотипів: соціальні та сімейні ролі, фемінні/маскулінні якості. Так, в останній категорії помічено, що до «переліку особистісних якостей, асоційованих з хлопчиками, належать сміливість, фізична сила, кмітливість, цікавість, допитливість, розум. Жіночі персонажі пов'язані з такими рисами, як акуратність, схильність до чистоти та порядку, посидючість, терплячість. Цікаво, що схильність до девіантної поведінки властива

лише хлопчикам: вони розбивають м'ячем вікна, стріляють з рогатки у птахів, ображають дівчат, бешкетують, поводяться нечемно; поведінка жіночих персонажів завжди перебуває у межах позитивної поведінкової норми. Загалом, можна сказати, що на ілюстраціях відображені уявлення авторів книжок про чоловічих персонажів як активних суб'єктів, а жіночим персонажам нав'язують більше нормативних правил, якою повинна бути, як повинна себе вести дівчинка» [6].

Ресурсом гендерночутливої мови може бути нейтралізація граматичного роду на позначення особи жіночої або чоловічої статі (дівчинки чи хлопчика), отже, множина певним чином допомагає уникнути некоректної комунікації дитячих видань із своїми потенційними читачами, серед яких можуть бути і дівчатка, і хлопчики, а їхніми домашніми порадиниками стануть мами й тата, бабусі й дідусі; а в школі чи дитячому садку прийдуть на допомогу вихователі й виховательки, вчителі й вчительки.

Останнім часом набувають популярності фемінітиви, використання не ворожої – толерантної, коректної, гендерночутливої мови, що не має дискримінаційних ознак при використанні жіночих і чоловічих номінацій. Як зазначає харківська вчена О. Малахова, проблема використання гендерночутливої мови виходить за межі лише гендерної лінгвістики, а стає «необхідним інструментом подолання гендерної дискримінації скрізь, де є людина» [7, с. 37].

Слід наголосити, що в сегменті видань для дівчаток в Україні переважають ті, що плекають стереотип «принцеси», «Барбі», витонченої «леді», «чарівної ляльки», повітряної «феї», «стильної дівчинки», гарно вбраної, принадної, яка захоплюється модою і власною красою (відповідні їй назви журналів – «Чарівна принцеса», «Маленька фея та сім гномів», «Barbie», «Юная леди» та ін.). Хлопчикам здебільшого відводиться роль майстрів-умільців – конструкторів, архітекторів, моделістів, а також мандрівників, спортсменів, ерудитів.

Все ж значна частина газет і журналів визначається як гендерно нейтральна, зміст якої має зацікавити дівчаток і хлопчиків, мам і тат, бабусь і дідусів. Насправді саме тут трапляється найбільше «гендерної плутанини»: в зображеннях переважають дівчатка, а звертається редакція та автори найчастіше до хлопчиків («Привіт, друже!», «Любий друже!», «Шановний читачу!»). Неприпустимим, особливо в дитячому виданні, є використання слова *жіночка* (в рубриці «Смішинки» журналу «3/9 царство»), що має зменшено-пестливе значення, а сьогодні, з феміністичного погляду, набуло негативного, зневажливого забарвлення і може розцінюватися як недоречне і не толерантне.

На цьому тлі досить продуманою є стаття редактора випуску журналу «Левчик» Ю. Леценко, яка орієнтує читачів львівського видання на активний відпочинок улітку: «Привіт, любі хлопчики й дівчатка!.. Тепер ви, друзі, матимете більше часу для розваг... допомагати батькам та бабусям-дідусям, опікуватися та захищати молодших братиків-сестричок та інших дітей... Покажіть «Левчика» татові й мамі...» (2017. – № 2. – С. 3).

Висновки та перспективи. Загалом, видавцям і редакціям дитячої періодики в Україні слід звернути увагу на принципи гендерного виховання, збалансовану мову, стереотипізацію образів дівчаток і хлопчиків, які не завжди підтримують авторитет рівноправності, стандартів адекватної гендерної репрезентації у суспільстві. Ці та інші питання (стереотипізація образів, поведінки, обов'язків; гендернотолерантна мова; залучення обох батьків до розвитку дитини тощо) потребують активнішого вивчення, скрупульозної гендерної експертизи видань – як періодичних, так і книжкових, призначених для дитячої цільової аудиторії різного віку.

Подальші дослідження у цій царині дозволять розширити розуміння основних стереотипів, що супроводжують відображення поведінки дівчаток і хлопчиків у публікаціях дитячих журналів України.

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>. – Дата доступу: 10.02.2017.

2. Конвенція про права дитини (1989) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021. – Дата доступу: 15.02.2017.

3. Харитоновна С. В. Моделирование периодических изданий для детей / С. В. Харитоновна. – Минск : БГУ, 2013. – 115 с. : ил.

4. Пода О. Гендерні концепти в дитячому журналі (на прикладі «Ангелятка», «Малютка», «Пізнайка») / О. Пода, О. Скупа // Журналістика. – 2011. – Вип. 10. – С. 163–182; Дяченко І. М. Вплив сучасного публіцистичного дискурсу гендерно маркованих журналів на розвиток дитячих часописів / І. М. Дяченко // Наукові записки Інституту журналістики. – 2014. – Т. 54. – С. 217–220; Садовнікова О. Гендерні орієнтири дитячої журнальної періодики / Садовнікова Ольга, Бондаренко Іван // Образ. – 2015. – Вип. 3 (18). – С. 128–132.

5. Курлович А. Людина без футляру [Електронний ресурс] / Аліна Курлович // Я: гендерний журнал. – 2015. – № 1 (37). – С. 26–28. – Режим доступу: <http://krona.org.ua/assets/files/journal/Gendernyi-zhurnal-Ya-37-2015.pdf>. – Дата доступу: 15.02.2017.

6. Стельмах Х. Гендерно-рольові стереотипи у дитячих книжках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2013-alyans-nauk/ku4_stelmah.htm. – Дата доступу: 15.02.2017.

7. Малахова О. Гендерночутлива мова vs дискурсивні влади: актуальні питання гендерної лінгвістики в Україні [Електронний ресурс] / Олена Малахова // Я: гендерний журнал. – 2015. – № 1 (37). – С. 35–37. – Режим доступу: <http://krona.org.ua/assets/files/journal/Gendernyi-zhurnal-Ya-37-2015.pdf>. – Дата доступу: 15.02.2017.

UDC 007 : 304 : 070

Gender analyses of the modern periodicals for children in Ukraine

Dubetska Oksana, PhD (Social Communications),

M. Dragomanov National Pedagogical University, Turgenyevska str., 8/14, Kyiv, Ukraine, e-mail: osydo-renko@ukr.net

In the article the gender analysis of the modern children's periodicals in Ukraine is given from the point of view of the role and language interpretation of publications about behavior, duties and tastes of girls and boys. The main aim of this research is to find out basic stereotypes that accompany the reflection of behavior of girls and boys in the publications of children's magazines. These media, that are published in our country in the last years (2015-2017), are select as an object of the article, in particular «Piznayko», «Rozumashky», «Ravlyk/Snail», «Yablun'ka/Apple-tree», «Caramel'ky/Caramels», «Bedryk», «Lewchyk», «Masha v stranie chudes / Masha in the Wonderland», etc. For the realization of gender examination monitoring of children's press was carried, taking into account the basic categories: media, oriented to the girls; boys, and those that are gender neutral. Elements of content analysis (feminine and masculine nominations, usage of femininities, neutralization of grammatical gender and others like that) are selected as key units in tracing the signs of gender tolerant language or educe certain violations in a correct word usage. It is established, that publishers authors of the children's periodicals in Ukraine must pay attention to the principles of gender education, balanced language, stereotypes of characters of girls and boys, as not all the publications support the authority of equality of rights, standards of adequate gender representation in the society.

Key words: gender expertise, gender tolerant language, stereotypes, children's periodicals, children's magazine.

«Гендерное прочтение» современной детской прессы Украины

Дубецкая Оксана

В статье предлагается гендерный анализ современной детской прессы в Украине с точки зрения ролевой и языковой интерпретации публикаций о поведении, обязанностях и интересах девочек и мальчиков. Цель этого исследования – выявить основные стереотипы, сопровождающие отображение поведения девочек и мальчиков в материалах детских журналов. Объектом стали прежде всего журналы, которые издаются в нашей стране в последние годы (2015–2017), в частности «Пізнайка», «Розумашки», «Равлик», «Яблунька», «Карамельки», «Бедрик», «Левчик», «Маша в стране чудес» и др. Для проведения гендерной экспертизы был проведен мониторинг детских изданий по таким основным категориям: ориентированные на девочек; мальчиков, а также те, которые являются гендерно нейтральными. Элементы контент-анализа (ключевыми единицами избрано женские и мужские номинации, употребление феминитивов, обращение к нейтраль-

зации грамматического рода и т.д.) помогли обнаружить признаки гендерноtolерантного языка или выявить определенные нарушения в корректном словоупотреблении. Констатировано, что издателям и редакциям детской периодики в Украине следует обратить внимание на принципы гендерного воспитания, сбалансированный язык, стереотипизацию образов девочек и мальчиков, которые не всегда поддерживают авторитет равноправия, стандартов адекватной гендерной репрезентации в обществе.

Ключевые слова: гендерная экспертиза, гендерноtolерантный язык, стереотипизация, детская периодика, детский журнал.

1. The Law of Ukraine «On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men», available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (accessed 10 February 2017).
2. Convention on the Rights of the Child (1989), available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (accessed 15 February 2017).
3. Haritonova, S. V. (2013), Design of periodicals for children, Publishing House of Byelorussian State University, Minsk, 115 p., ill.
4. Poda, O., Skupa, O. (2011), «Gender concepts in the magazine for children (on the examples of «Angeliatko», «Maliatko», «Piznayko»)», Zhurnalistyka [Journalism], is. 10, pp. 163–182; Dyachenko, I. M. (2014), «Influence of modern media discourse of gender-marked log on the development of children’s publications», Naukovi zapysky [Scientific notes. Institute of Journalism], vol. 54, pp. 217–220; Sadovnikova, O., Bondarenko, I. (2015), «The gender orienting points of the journal periodicals for children», Obraz [Image], is. 3 (18), pp. 128–132.
5. Kurlovych, A. (2015), «Person without case», Ya [I: gender journal], № 1 (37), pp. 26–28, available at: <http://krona.org.ua/assets/files/journal/Gendernyi-zhurnal-Ya-37-2015.pdf> (accessed 15 February 2017).
6. Stelmach, H. Gender role stereotypes in children’s books, available at: http://www.confcontact.com/2013-alyans-nauk/ku4_stelmah.htm (accessed 15 February 2017).
7. Malahova, O. (2015), «Gender sensitive language vs discursive power: actual issues of gender linguistic in Ukraine», Ya [I: gender journal], № 1 (37), pp. 35–37, available at: <http://krona.org.ua/assets/files/journal/Gendernyi-zhurnal-Ya-37-2015.pdf>. (accessed 15 February 2017).

Стаття надійшла до редакції 25.04.2017